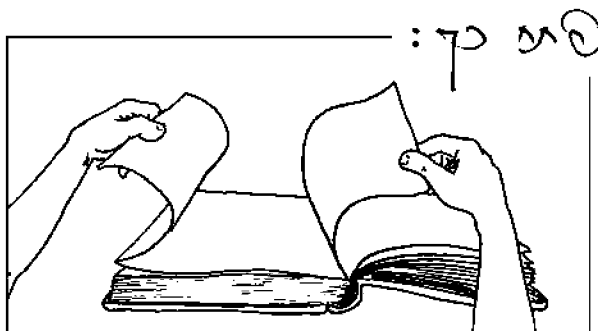

שלושים שנות יצירה

תש"ט - תשל"ט

כתבי שב"ד לאורך ציר הזמן

בסקירה זו מוצגים כל כותרי חיבוריו של שב"ד, על פי סדר כתיבתם, תוך ציון מועדי הכתיבה ומקומם של החיבורים במהדורתנו. כותרי החיבורים אשר ראו אור בדפוס מצויינים בקורתחתי, וכך ניתן להבחין בסקירת עין בין אלה שפורסמו בעבר לבין הללו הרואים כאן אור לראשונה. כהערות נלוות – בעמודי הגב של הסקירה, (עמודים 29-30) – יימסרו שיקולי העריכה באשר למקומם של החיבורים בארבעת כרכי מהדורתנו, שהרי – כפי שכבר כתבנו – סדר החיבורים במהדורה איננו תואם תמיד את סדרם הכרונולוגי. (שוב וראה בעניין זה את ההסבר שניתן לעיל במבוא, בעמ' 18, תחת הכותרת: 'על סדרם של החיבורים בארבעת הכרכים').

<p><u>הדיאלקטיקה של קליטת העלייה</u> נכתב סמוך לפרסום / פורסם ב'סלם', אייר תש"ט / א' 85.</p>	<p>תש"ט</p>
<p><u>המפלגות, המדינה והפורשים</u> נכתב בסוף תש"ט או תחילת תש"י / לא פורסם / א' 97.</p>	<p>תש"י</p>
<p><u>משורר-מגשים [על ספר שיריו של יאיר]</u> נכתב סמוך לפרסום / פורסם ב'סלם', אייר תש"י / א' 113.</p>	<p>תש"יא</p>
<p><u>"יום העצמאות" במסכת הזמן</u> נכתב ביום ה' באייר תשי"ב / לא פורסם / א' 127. אל הסטודנט [קריאה למהפכה] נכתב בקיץ תשי"ב / לא פורסם / א' 141.</p>	<p>תשי"ב</p>
<p><u>הקדמות לחירות המחשבה העברית</u> נכתב בתשרי ובחשוון תשי"ג / פורסם ב'סלם', סיוון תשי"ג / א' 151. <u>על האמת והדוגמה בתורת ישראל</u> נכתב סמוך לפרסום / פורסם ב'סלם', אב תשי"ג / א' 211.</p>	<p>תשי"ג</p>
<p><u>דינא דמלכותא דינא [קטעים מעבודת הגמר באוניברסיטה]</u> נכתב בתשי"ג (עד חשוון תשי"ד) / פורסם חלקית ב'רבעון תלפיות': תשרי תשכ"א, ניסן תשכ"א, ניסן תשכ"ג, כסלו תשכ"ה / א' 1.501</p>	<p>תשי"ד</p>
<p><u>גאולת ישראל במשבר המדינה</u> נכתב מתחילת תשי"ג עד תשרי תשי"ח / פורסם כספר בהוצאת 'המתמיד', אדר תש"ך / ב' 2.11. פולמוס עם סעיף רציפות המשפט המנדטורי נכתב בתחילת תשי"ח / לא פורסם / א' 3.521</p>	<p>תשט"ו תשט"ז תשי"ז תשי"ח</p>
<p><u>במעלות גאולה</u> נכתב באדר תש"ך / פורסם ב'סלם', אייר תש"ך / ב' 4.571</p>	<p>תש"ך</p>
<p><u>לאחרות ההיסטוריה של העם וארצו</u> נכתב בסיוון ובתמוז תש"ך / פורסם ב'סלם', תמוז תש"ך / ד' 5.209. <u>דבר לגויים [לביטול של בשורת ישראל לגויים]</u> נכתב לשיעורין מסיוון תש"ך עד אדר תשכ"א / פורסם ב'סלם' בהמשכים, לא ברציפות, מאב תש"ך עד כסלו תשכ"ב / ב' 6.595. מהלך חיי [אוטוביוגרפיה] נכתב באמצע תשכ"א / לא פורסם / א' 7.35</p>	<p>תשכ"א</p>

	תשכ"ב	<u>על דוקטורים וישיבה צבאית</u>
		נכתב באדר-א' תשכ"ב / פורסם ב'סלם', תמוז תשכ"ב / ג' 8.13
		<u>הברית בין הקברים – היא מגילת-ספר עיכול הזוועה</u>
		נכתב לשיעורין מאדר-א' עד אלול תשכ"ב / פורסם ב'סלם' בהמשכים, לא ברציפות, מניסן תשכ"ב עד אדר תשכ"ג / א' 423.
	תשכ"ג	<u>הרהורים בלתי-מעשיים על הצטרפותנו ל'שוק המשותף'</u>
		נכתב בחשוון תשכ"ג / פורסם ב'סלם', טבת תשכ"ג / ג' 9.27
		<u>בסימן החיים במעורטל</u>
		נכתב סמוך לפרסום / פורסם ב'סלם', תמוז תשכ"ג / א' 10.477
	תשכ"ד	<u>"המשפט העברי" ומדינת ישראל</u>
		נכתב לשיעורין בסוף תשכ"ג ובתשרי תשכ"ד / פורסם ב'סלם' בשני המשכים: תשרי וחשוון תשכ"ד. נדפס גם בתוך: 'המשפט העברי ומדינת ישראל', מוסד הרב קוק ירושלים תשכ"ט / ג' 47.
		<u>התקדמות ורומנטיקה על-פי תורת ישראל</u>
		נחתם באלול תשכ"ד / לא פורסם / ד' 11.11
	תשכ"ה	<u>הערות ביקורת על 'תולדות האמונה הישראלית' ליחזקאל קויפמן</u>
		נכתב בשנים תשכ"ד ותשכ"ה / לא פורסם / א' 3.531
	תשכ"ו	<u>על אמנות ותרבות ותורת ישראל</u>
		נכתב מתשרי תשכ"ה עד תמוז תשכ"ו / לא פורסם / ד' 12.47
	תשכ"ז	<u>הפשרה והפשר ההיסטורי של בית שני</u>
		נכתב מאלול תשכ"ו עד אדר-א' תשכ"ז / לא פורסם / ד' 13.225
		<u>מה לעשות?</u>
		נכתב בניסן תשכ"ז / פורסם בתוך 'נבואה ומסורת בגאולה' בהוצאת יאיר תשל"ט / ג' 85.
		<u>עתירה לבג"ץ בעניין קדושת הר הבית ליהודים</u>
		הוגשה באב תשכ"ז / לא פורסם / ג' 113.
		<u>דינו של הר הבית מן הזמן הזה אל הבא</u>
		נכתב סמוך לפרסום / פורסם ב'החזית' (ביטאון החוגים הלאומיים), אלול תשכ"ז / ג' 197.
		<u>אחר המלחמה של ששת הימים</u>
		נכתב מסיוון עד אלול תשכ"ז / לא פורסם / ג' 209.
	תשכ"ח	

תשכ"ט	מניצחון ששת הימים ולהבא
	נחתם בשבט תשכ"ט / לא פורסם / ג' 261.
תש"ל	על יום העצמאות, יום הזיכרון וצומות החורבן
	נכתב מאייר תשכ"ט עד שבט תש"ל / לא פורסם / ג' 303.
	<u>למלחמת תרבות</u>
	נכתב משבט עד אדר-ב' תש"ל / פורסם בתוך 'נבואה ומסורת בגאולה'
	בהוצאת יאיר תשל"ט / ג' 383.
	הצעת נוסח לדרשת בר המצווה של יאיר בן דב
	נכתב בקיץ תש"ל / לא פורסם / א' 3.552
תשל"א	קווי יסוד לשלום עם הערבים
	נחתם באייר תשל"א / לא פורסם / ג' 399.
	על יהודה בן-דוד (לאחר מות)
	נכתב בתמוז תשל"א / לא פורסם / א' 14.654
תשל"ב	ציונות, מדינה וגאולת ישראל [תכנית הרצאות שנתית]
	נכתב בקיץ תשל"ב / לא פורסם / א' 3.563
תשל"ג	על תכנון ירושלים
	נכתב מאייר תשל"א עד שבט תשל"ג / לא פורסם / ג' 441.
תשל"ד	<u>מלחמת יום הכיפורים: סיכום ביניים – הערכות וסיכויים</u>
	נכתב עם תום המלחמה, מתשרי עד כסלו תשל"ד / פורסם כחוברת
	בכסלו תשל"ד / ג' 15.589
	<u>נבואה ומסורת בגאולה</u>
	נכתב מאמצע תשל"ג עד אלול תשל"ד / פורסם כספר בהוצאת 'יאיר'
	תשל"ט, (ביום השלושים למותו של שב"ד) / א' 16.227
תשל"ה	על עמנואל הנגבי (לאחר מות)
	נכתב בשבט תשל"ה / לא פורסם / א' 3.569
	<u>על מניע אפשרי לרצח ארלזורוב</u>
	נכתב במועד לא ידוע, אולי בתשל"ה / פורסם בתוך: 'הוי חברון וחברון'
	בהוצאת יאיר תש"ם / א' 3.573
תשל"ז	
תשל"ז	דו"ח על סיור השתלמות ביפן
	נכתב באלול תשל"ז / לא פורסם / א' 3.579
תשל"ח	הצעה לא-רביזיוניסטית לתנועת הפועלים
	נכתב באדר-א' תשל"ח / לא פורסם / ג' 17.679
תשל"ט	על דברי ימי ישראל – עיונים מן ההיקף וכתוכן
	נכתב מחורף תשל"ז עד חשוון תשל"ט / לא פורסם / ד' 18.281

- 1 קטעים אלה מעבודת הגמר של שב"ד לתואר 'מוסמך' במשפטים, הוסעו ממקומם הכרונולוגי וניתנו לקראת סופו של כרך א', על-אף שנכתבו בתשי"ד. גרם לכך אופיים של הדברים, השונה מן האופי הכללי במהדורה, וכמו-כן ראינו לנכון להסמיכם אל הרישום הראשון במדור 'רישומי דברים' – 'פולמוס עם סעיף רציפות המשפט המנדטורי' – באשר קרוב עניינם זה-לזה.
- 2 ספר זה – חיבורו הגדול של שב"ד – הריהו עיקרו של הכרך השני, על אף שלפי מועדי כתיבתו הוא אמור היה להופיע בכרך א'. הסיבה לכך הינה טכנית ותוכנית גם יחד: אילו היה הספר ניתן בכרך הראשון, לא היינו יכולים 'לארוז' בו את החיבורים המוקדמים, יחד עם המדורים והחיבורים אשר בחרנו לכלול בו, בראותנו את הכרך הראשון גם כ'ספר הַכְּרוֹת' עם כלל מפעלו של שב"ד.
- 3 רישום זה נכלל במדור 'רישומי דברים', לקראת סופו של הכרך הראשון.
- 4 בניסן תש"ך, כשיצא ממכשש הדפוס הספר 'גאולת ישראל במשבר המדינה', כתב שב"ד גלוית דואר לעמרם קהתי – גלויה שלא נכללה במדור האיגרות – ובה סיפר שכתב עתה מאמר אשר "מוטב היה לו נכלל בספרי, ואני מקווה שיתפרסם ב'סלם' הבא". אין ספק כי הכוונה היא לחיבור 'במעלות גאולה', שאמנם נדפס בגליון הבא של 'סלם'.
- על פי דבריו אלה של שב"ד ראינו אפוא לנכון 'לדחות' גם את החיבור הזה לכרך ב' – יחד עם הספר 'גאולת ישראל במשבר המדינה' – והריהו תוכף ובא אחריו. הוא הדין גם ביחס לחיבור 'דָּבָר לַגּוֹיִים' – כאמור להלן בהערה 6 – ואמנם, מעשירים שני החיבורים הללו את אופקיו של הספר 'גאולת ישראל במשבר המדינה', בהיכנסם אל חזרי תורה וחזון אשר הוא לא בא בהם.
- 5 חיבור זה 'הוסע' אל הכרך הרביעי. עיקרו של כרך ד' הוא החיבור הגדול 'על דברי ימי ישראל' – שנכתב בסוף ימיו של שב"ד – ועל-כן ראינו לנכון להסמיך אליו שני חיבורים אשר עניינם המובהק הוא בדברי-ימי עמנו; מלבד החיבור דנן צורף לכרך ד' גם החיבור 'על הפשרה והפשר של בית שני', שנכתב בתשכ"ז.
- 6 בגלוית הדואר אשר נזכרה בהערה 4, המשיך שב"ד ואמר שעדיין צריך הוא לכתוב המשך לאותו מאמר – 'במעלות גאולה' – ואין ספק שכוונתו היא לחיבור דנן, 'דָּבָר לַגּוֹיִים'. על-כן 'נדחה' גם חיבור זה לכרך ב', והוסמך לספר 'גאולת ישראל במשבר המדינה'.
- 7 האוטוביוגרפיה שכתב שב"ד הוצבה בראש הכרך הראשון, באשר – כאמור – הננו מתייחסים לכרך זה גם כספר הַכְּרוֹת עם המחבר.
- 8 על-פי מועד כתיבתו אמור היה חיבור זה להופיע לקראת סוף כרך א', לפני החיבור 'הברית בין הקברים'. ראינו לנכון 'לדחותו' לראש כרך ג' משיקולי איוון כמותי בין הכרכים, וכדי שנוכל להסמיך זה לזה – בסוף הכרך הראשון – את שני החיבורים העוסקים בטבח יהדות אירופה.
- 9 על-פי מועד כתיבתו אמור היה חיבור זה להופיע לקראת סוף כרך א', בין החיבור 'הברית בין הקברים' לבין 'בסימן החיים במעורטל'. ראינו לנכון 'לדחותו' לראש כרך ג'

- כדי שנוכל להסמיק זה לזה – בסוף הכרך הראשון – את שני החיבורים העוסקים בטבח יהדות אירופה.
- 10 חיבור זה מסיים את הרצף הכרונולוגי של חיבורי שב"ד הנכללים בכרך הראשון. מכיוון שהכרך השני בנוי מציירות שנכתבו כבר קודם לכן – כּמוסבר בהערות 2, 4 ו-6 – הרי המשכו של הקו הכרונולוגי הוא בראש הכרך השלישי.
- 11 מן הסיבה הטכנית של הצורך באיזון כמותי בין הכרכים, הועבר חיבור זה ממקומו הכרונולוגי בכרך ג', אל הכרך הרביעי. ראינו לנכון לעשות כך מפני שבניגוד לרוב חיבורי כרך ג', זיקתו של החיבור דנן למאורעות התקופה איננה זיקה הדוקה – וגם מפני שבולט בו ניתוח כוללני של מהות דברי-ימינו, נושא הנידון בהרחבה רבה בחיבורי הכרך הרביעי.
- 12 מן הסיבה הטכנית של הצורך באיזון כמותי בין הכרכים, הועבר גם חיבור זה ממקומו הכרונולוגי בכרך ג', אל הכרך הרביעי. ראינו לנכון לעשות כך מפני שזיקתו של החיבור דנן למאורעות התקופה איננה כה הדוקה, בניגוד לאופיים של רוב חיבורי כרך ג'.
- 13 חיבור זה 'הוסע' אל הכרך הרביעי. עיקרו של כרך ד' הוא החיבור הגדול 'על דברי ימי ישראל' – שנכתב בסוף ימיו של שב"ד – ועל-כן ראינו לנכון להסמיק אליו שני חיבורים אשר עניינם המובהק הוא בדברי-ימי עמנו; מלבד החיבור דנן צורף לכרך ד' גם החיבור 'לאחדות ההיסטוריה של העם וארצו', אשר נכתב בתש"ך.
- 14 מכיוון שדפים אלה נכתבו כאיגרת לרעייתו וילדיו של יהודה בן דוד, הריהם נכללים במדור האיגרות אשר בסופו של הכרך הראשון. יתר האיגרות שבמדור – שנכתבו משנת תשי"ח עד תשל"ז – לא צויינו כאן בתוך רצף חיבוריו של שב"ד.
- 15 יושם לב לכך שחיבור זה נכתב תוך כדי עיסוקו של שב"ד בכתיבת ספרו 'נבואה ומסורת בגאולה'. הוא הדין בחיבור נוסף שלאחר המלחמה: 'מה עשה לכם העם הזה?' – חיבור קטוע ששב"ד לא סיימו – אשר ניתן כנספח לחיבור דנן (בעמ' 656).
- 16 ספר זה 'הוקדם' ושולב בכרך א', משתי סיבות: ראשית, סוגיית הנבואה בישראל נדונה גם בחיבור שלפניו – 'על האמת והדוגמה בתורת ישראל' (תשי"ג) – וראינו טעם להסמיק את המאוחר למוקדם; ושנית – כסיבה עיקרית – עמדו לפנינו דבריו של שב"ד בסוף הקדמתו ל'נבואה ומסורת בגאולה' (ראה בעמ' 231), בכותבו שהספר הזה – על אף פער השנים – מהווה המשך ישיר לחיבורו החשוב הראשון, 'הקדמות לחירות המחשבה העברית', (אשר 'על האמת והדוגמה בתורת ישראל' הוא מעין ספח צמוד אליו, כּמוסבר בפתיחתו). בשני החיבורים יחדיו בונה שב"ד את תודעתם, השקפתם וחיטוב נפשם של הנחלצים להנהיג את העם אל דרך חייו הראויה.
- 17 חיבור זה נכתב תוך כדי עיסוקו של שב"ד בכתיבת חיבורו הגדול 'על דברי ימי ישראל'. מקומו הכרונולוגי היה אפוא בכרך ד', אך בשל אופיו הצמוד לאירועי התקופה בה נכתב – כאופיים של רוב חיבורי כרך ג' – ובשל אי התאמתו לאופי הכוללני של כרך ד', ראינו לנכון 'להקדימו' אל סוף הכרך השלישי.
- 18 חיבור רחב-יריעה זה מהווה את עיקרו של הכרך הרביעי. זהו חיבורו האחרון של שב"ד, אשר עסק בו עד סמוך למותו – ולא זכה לסיימו.

